

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนศรีสงครามวิทยา และโรงเรียนเลยพิทยาคม ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนและผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล

โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในลักษณะที่เป็นเนื้อหาความเรียง ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

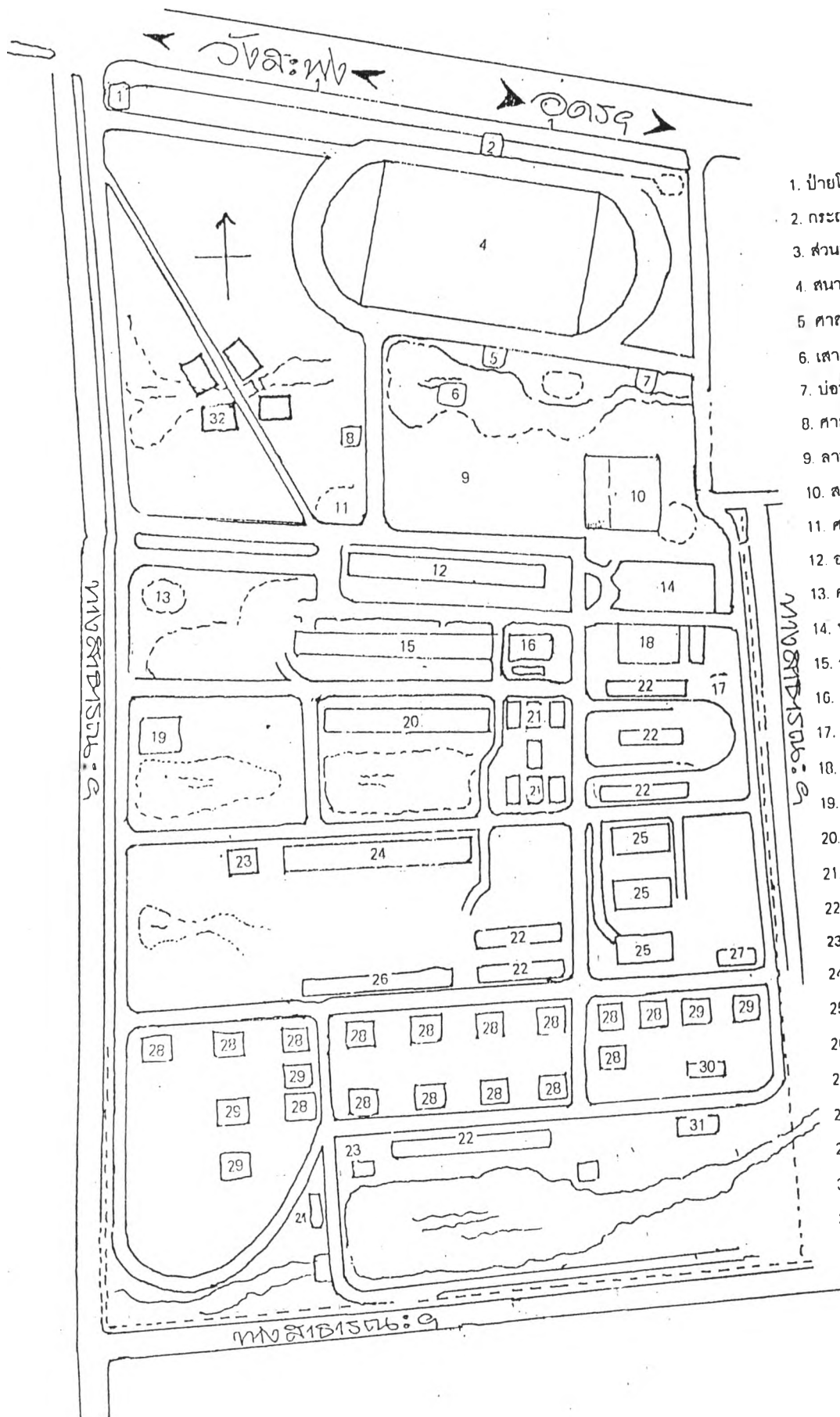
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียนและผู้ให้ข้อมูล

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา ตั้งอยู่ในตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอวังสะพุงประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัด ประมาณ 23 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 105 ไร่ 3 งาน 72 ตารางวา ด้านหน้าของโรงเรียนหันไปทางทิศเหนือ ซึ่งติดกับทางหลวงหมายเลข 201 หรือถนน เลย - อุดร ด้านทิศใต้ติดกับป่าสงวนแห่งชาติ ด้านทิศตะวันออกติดกับกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. ศรีวิไลลักษณ์ ด้านทิศตะวันตกติดกับทางสาธารณะและบ้านเบธานี พื้นที่ของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นสูง ๆ ต่ำ ๆ บนเนินเขาตามสภาพพื้นที่ของเมืองในเขตภูเขา พื้นที่บางส่วนจึงมีน้ำขังและมีน้ำซึมซับจากใต้ดินอยู่ตลอดเวลา ซึ่งลักษณะดังกล่าวชาวบ้านเรียกว่า " ซ้ำ " บริเวณที่ตั้งโรงเรียนแห่งนี้เรียกกันว่า " ซ้ำแม่นาง "

หากมองจากที่สูงของโรงเรียนก็จะมองเห็นภูเขาเรียงรายอยู่รอบด้านและสามารถมองเห็นภูหอและภูหลวงอันเป็นภูเขาที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดเลย สำหรับการตั้งชื่อโรงเรียนนั้น ได้ตั้งตามชื่อพระยาศรีสงคราม ซึ่งเป็นบรรพบุรุษผู้ก่อตั้งเมืองวังสะพุง แม้ว่าท่านจะล่วงลับไปแล้ว ชาวอำเภอวังสะพุงก็ยังเคารพนับถือกันมาก ทางผู้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนจึงได้อัญเชิญนามของท่านมาตั้งเป็นชื่อของโรงเรียน จึงได้ชื่อว่า " โรงเรียนศรีสงครามวิทยา " ตั้งแต่นั้นมา

แผนผังโรงเรียนศรีสงครามวิทยา

1. ป้ายโรงเรียน
2. กระจ่างคบเพลิง
3. ส่วนปาวรรณคดี
4. สนามกีฬา
5. ศาลาตรีวิไลลักษณ์
6. เสาธงชาติ
7. บ่อน้ำบาดาล
8. ศาลาอาสารพัฒนา
9. ลานอเนกประสงค์
10. สนามบาสเกตบอล
11. ศาลาพูนผลพัฒน์
12. อาคารเรียน
13. ศาลเจ้า
14. หอประชุม
15. อาคารเรียน
16. ดึงเก็บน้ำ
17. หอกระจายข่าว
18. ห้องโสตฯ
19. ที่วัดคุณหญิง
20. อาคารเรียน 3
21. ส่วนนักเรียน
22. อาคารชั่วคราว
23. เรือนเพาะชำ
24. อาคารเรียน 4
25. โรงฝึกงาน
26. โรงอาหาร
27. ดึงเก็บน้ำ
28. บ้านพักครู
29. บ้านพักนักเรียน
30. บ้านพัก ชกท.
31. โรงเรียนอนุ
32. ศูนย์ศิลปศึกษา

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประจำอำเภอ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนแบบสหศึกษา ตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และในปีการศึกษา 2540 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 2,368 คน แยกเป็น ห้องเรียน 45 ห้องเรียน มีครูผู้สอนจำนวน 98 คน วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท 4 คน ปริญญาตรี 88 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 6 คน มีผู้บริหาร 5 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ ส่วนนักการภารโรงมี 12 คน และมียาม 3 คน

ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสงครามวิทยา เป็นเพศชาย อายุ 53 ปี อายุราชการ 25 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทเคยรับตำแหน่งผู้บริหารมาแล้ว 12 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ระดับ 8 ประกาศเกียรติคุณที่เคยได้รับจากการปฏิบัติงานในหน้าที่

- ได้รับเกียรติบัตรครูดีเด่น ประเภทผู้บริหาร จากคุรุสภาจังหวัด ปี พ.ศ. 2535
- ได้รับเกียรติบัตรครูดีเด่น ประเภทผู้บริหาร จากกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2540

ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาโรงเรียนศรีสงครามวิทยา เป็นเพศชาย อายุ 44 ปี รับราชการมาแล้ว 19 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท ปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 ประกาศเกียรติคุณที่เคยได้รับจากการปฏิบัติงานในหน้าที่และการจัดกิจกรรมศิลปะ

- ได้รับรางวัลครูศาสตร์ดีเด่นคนแรก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ปีพ.ศ. 2525
- ได้รับรางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยมคนแรก จากเขตการศึกษา 9 ปี พ.ศ. 2526
- ได้รับรางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยม จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเครือซีเมนต์ไทย ปี พ.ศ. 2526
- ได้รับคัดเลือกเป็น คนไทยตัวอย่าง จากมูลนิธิธรรมาใจ ปี พ.ศ. 2530
- ได้รับรางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยมนานาชาติ ที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ปี พ.ศ. 2530
- ได้รับเลือกจากสภามหาวิทยาลัยรามคำแหงให้ได้รับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) สาขาศึกษาศาสตร์ ปี พ.ศ.2531
- ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาศิลปะที่โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2532

- ได้รับรางวัล กิตติคุณสัมพันธ์สังข์เงิน สาขาส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมเยาวชน จากสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2533
- ได้รับรางวัล อโชกาเฟลโลว์ จากประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2533
- ได้รับรางวัล โครงการแลกเปลี่ยนครู ไปสอนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาชานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2534
- ได้รับรางวัล สมาชิกเรือเยาวชนดีเด่น ในฐานะผู้สร้างสรรค์และพัฒนาสังคมจากสมาคมเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2534
- ได้รับรางวัลครูดีเด่น ประเภทผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคุรุสภาจังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2534
- ได้รับรางวัลครูดีเด่น ประเภทผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคุรุสภาจังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2535
- ได้รับรางวัลครูดีเด่น ประเภทผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2535
- ได้รับรางวัลครูดีเด่น ประเภทผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคุรุสภาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2535
- ได้รับรางวัล คนดีศรีสังคม จากมูลนิธิศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย ปี พ.ศ. 2537
- ได้รับคัดเลือกเป็น คนดีศรีเมืองเลย ปี พ.ศ. 2537

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.20 - 2.53 บิดามารดาของนักเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีอาชีพเกษตรกร ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา การเดินทางมาโรงเรียนนักเรียนส่วนใหญ่โดยสารรถประจำทางและได้เงินมาโรงเรียนเฉลี่ยวันละ 25 บาท นักเรียนไม่เคยเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนอื่นมาก่อน ประกาศเกียรติคุณและโล่รางวัลที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม พอสรุปได้ดังนี้ คือ

- ปี พ.ศ. 2535 ได้รับ 86 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 64 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ
- ปี พ.ศ. 2536 ได้รับ 98 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 58 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2537 ได้รับ 57 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 97 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2538 ได้รับ 15 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 25 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

โรงเรียนเลยพิทยาคม

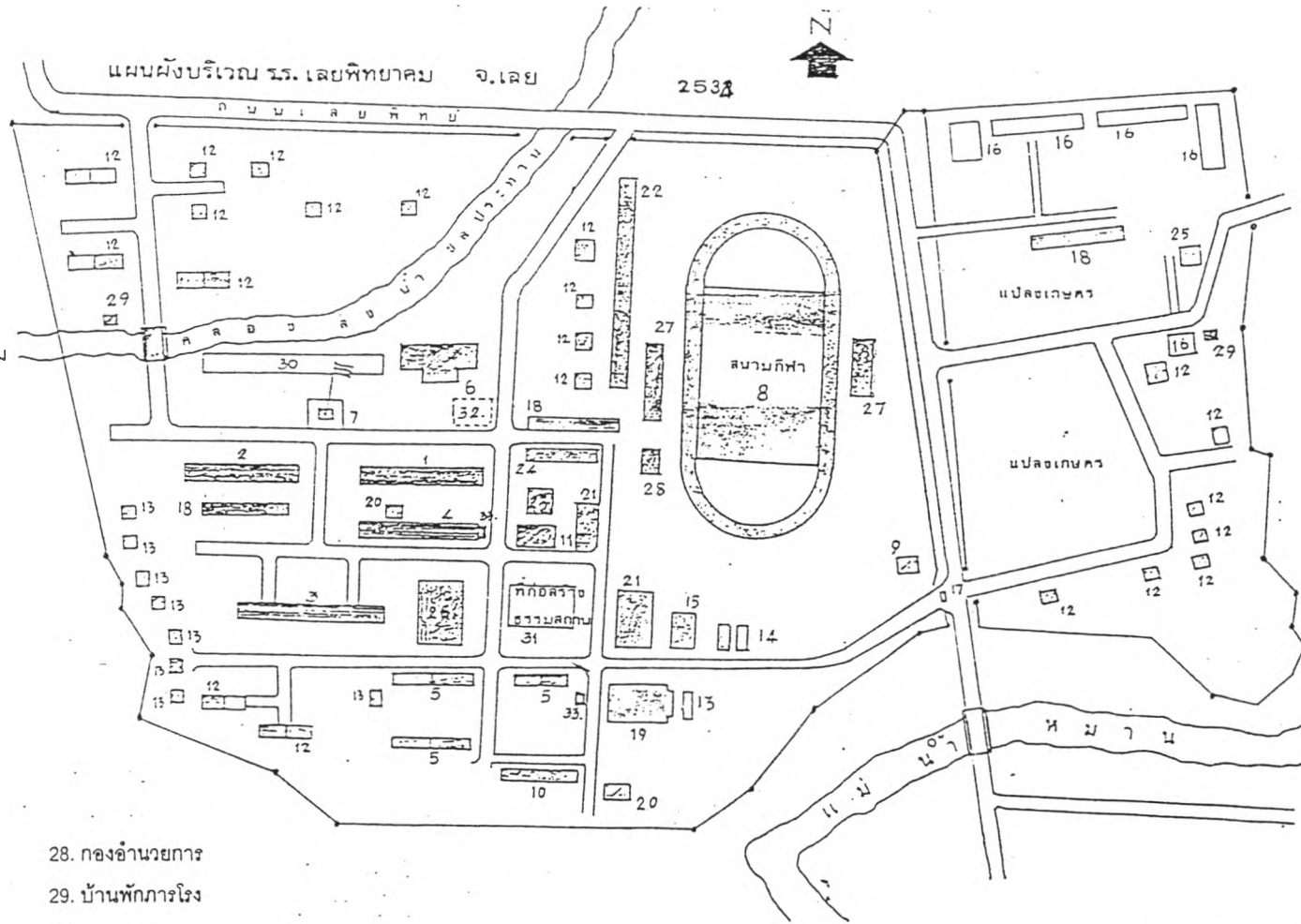
โรงเรียนเลยพิทยาคม ตั้งอยู่ถนนเลยพิทย ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ห่างจากศาลากลางจังหวัดเลย 1 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 81 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา ทิศเหนือ ติดกับคลองส่งน้ำชลประทานจังหวัดเลยและถนนเลยพิทย ทิศใต้ติดกับแม่น้ำหมาน ทิศตะวันออกติดกับถนนเลยพิทย สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเลย และแม่น้ำหมาน ทิศตะวันตก ติดกับชุมชนบ้านน้อยสนามบิน พื้นที่ของโรงเรียนมีคลองส่งน้ำชลประทานเลย และมีถนนเลยพิทยตัดผ่าน จึงแยกพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของสนาม อาคารเรียนและอาคารประกอบ 2) ส่วนของแปลงเกษตร 3) ส่วนบ้านพักครู มีหน่วยงานราชการที่อยู่ใกล้เคียง คือ ศาลากลางจังหวัดเลย ศาลจังหวัดเลย โรงเรียนเมืองเลย กอ.รมน.จว.เลย เรือนจำจังหวัดเลย สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเลย สำนักงานที่ดินจังหวัดเลย อัยการจังหวัดเลย กองร้อย อสจ.เลย

โรงเรียนเลยพิทยาคมเดิมเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสตรีเลย (โรงเรียนประจำจังหวัดหญิง) และสนามกีฬาจังหวัดเลย จนกระทั่งวันที่ 24 มีนาคม 2515 ได้รวมกับโรงเรียนสโสมสรวิทยาลัย(โรงเรียนประจำจังหวัดชาย) แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า "โรงเรียนเลยพิทยาคม" โรงเรียนเลยพิทยาคมจึงกลายเป็นโรงเรียนสหศึกษาตั้งแต่นั้นมา

ปัจจุบันโรงเรียนเลยพิทยาคมเปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 และในปีการศึกษา 2540 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 2,624 คน เป็นนักเรียนชาย 1,097 คน นักเรียนหญิง 1,527 คน แยกเป็นห้องเรียน 60 ห้องเรียน มีครูผู้สอนจำนวน 145 คน เป็นครูผู้ชาย 51 คน ครูผู้หญิง 94 คน วุฒิทางการศึกษาสูงสุดปริญญาโท 11 คน ปริญญาตรี 129 คน และ ต่ำกว่าปริญญาตรี 5 คน มีผู้บริหาร 5 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ ส่วนนักการภารโรงมี 17 คน และมียาม 3 คน

1. อาคารเรียน 1
2. อาคารเรียน 2
3. อาคารเรียน 3
4. อาคารเรียน 4
5. อาคารอุตสาหกรรม
6. อาคารศิลปศึกษา
7. บริเวณเลาอง
8. สนามกีฬา
9. ศาลเจ้า
10. อาคารเกษตร-คณกรรม
11. สหกรณ์ร้านค้า
12. บ้านพักครู
13. ส่วนนักเรียน
14. สนามเปตอง
15. สนามวอลเลย์บอล
16. บ่อเลี้ยงปลา
17. ป้อมยาม
18. อาคารเรียนชั่วคราว
19. หอประชุม-โรงอาหาร
20. เรือนเพาะชำ
21. สนามบาสเกตบอล
22. โรงจอดรถนักเรียน
23. อาคารโสตฯ
24. อาคารหอประชุมเก่า
25. บ้านพักผู้อำนวยการ
26. สนามเทนนิส
27. อิมจันทร์

28. กองอำนวยการ
29. บ้านพักภารโรง
30. อาคาร 5
31. อาคารธรรมสถาน
32. ป้ายนิเทศ
33. ถังน้ำดื่ม

แผนที่บริเวณโรงเรียนเลย์พิทยาคม

ผู้อำนวยการโรงเรียนเลยพิทยาคม เป็นเพศชาย อายุ 59 ปี อายุราชการ 37 ปี เคยรับตำแหน่งผู้บริหารมาแล้ว 23 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ระดับ 9 ประกาศเกียรติคุณที่เคยได้รับการปฏิบัติหน้าที่ คือ

- ได้รับเกียรติบัตรครูดีเด่น ประเภทผู้บริหาร จากคุรุสภาจังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2538
- ได้รับประกาศเกียรติคุณผู้มีความเชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียน จากกรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2539
- ได้รับประกาศเกียรติคุณ ในการให้การสนับสนุนนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันวาดภาพสด " ศิลปินมิรินด้า " ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2539 หัวข้อเรื่อง " ในหลวงของเรา "

ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาโรงเรียนเลยพิทยาคมเป็นเพศชายอายุ 42 ปีอายุราชการ 18 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ปัจจุบันตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 ประกาศเกียรติคุณที่เคยได้รับการปฏิบัติงานในหน้าที่ คือ

- ได้รับรางวัลครูศิลปศึกษายอดเยี่ยม จากเขตการศึกษา 9 ปี พ.ศ. 2526
- ได้รับรางวัล ครูดีเด่น ประเภทผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากคุรุสภาจังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2535

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาโรงเรียนเลยพิทยาคม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กำลังเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อายุอยู่ระหว่าง 12 -16 ปี มีคะแนนเฉลี่ยสะสม อยู่ระหว่าง 2.35 - 3.34 บิดามารดาของนักเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษานุปริญญา และมีอาชีพรับราชการปัจจุบันนักเรียน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา การเดินทางมาโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้ปกครองมาส่ง รองลงมาโดยสารรถประจำทาง และได้เงินมาโรงเรียนเฉลี่ยวันละ 30 บาทนักเรียนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนอื่นมาก่อน ประกาศเกียรติคุณและโล่รางวัลที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับพอสรุปได้ ดังนี้

- ปี พ.ศ. 2535 ได้รับ 50 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 35 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ
- ปี พ.ศ. 2536 ได้รับ 20 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 10 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2537 ได้รับ 70 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 7 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2538 ได้รับ 30 รางวัล จากการแสดงศิลปะในประเทศ และ 12 รางวัล จากการแสดงศิลปะต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการวางแผน
การดำเนินงาน และการประเมินผล

โรงเรียนศรีสงครามวิทยา

1. การวางแผน

จากการศึกษาด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนศรีสงครามวิทยา พบว่า การวางแผนของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา และนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการเขียนโครงการ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนโครงการ และได้สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเขียนโครงการก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา โดยพยายามกระตุ้น ให้กำลังใจและเสนอแนวทางในการเขียนโครงการให้กับครูที่ปรึกษากิจกรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเพื่อแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเพื่อต้องการให้เป็นหลักฐานในการทำงานและเป็นการเผยแพร่แก่บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนอีกทางหนึ่ง

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรม เป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนโครงการ เสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนและอนุมัติโครงการ โดยในช่วงแรก ๆ ใช้ชื่อโครงการว่า "โครงการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษา" ต่อมาในปีการศึกษา 2540 ใช้ชื่อโครงการว่า "โครงการค่ายศิลปะเด็ก" การเขียนโครงการเป็นการเขียนแบบสั้น ๆ

ไม่ละเอียดมากนักแต่ก็มีรูปแบบการเขียนเหมือนกับโครงการทั่ว ๆ ไป ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วันเวลา สถานที่ดำเนินการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบโครงการ ก่อนการเขียนโครงการครูที่ปรึกษากิจกรรมได้พูดคุยปรึกษากับครูศิลปศึกษาในโรงเรียนแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งส่วนใหญ่จะพูดคุยถึงเรื่องปัญหาของการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมศิลปะเกี่ยวกับเรื่องคาบเวลาเรียน สื่อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย ความยากจนของนักเรียน จากนั้นครูที่ปรึกษาจึงนำปัญหาเหล่านี้ มาหาแนวทางแก้ไข โดยการเขียนโครงการเสนอต่อผู้บริหารเพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญหาและเพื่อให้การสนับสนุนโครงการต่อไป

นอกจากครูที่ปรึกษาจะเขียนโครงการเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ยังได้เขียนโครงการเสนอหน่วยงาน เอกชนหรือมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อขอให้พิจารณาสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์และทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านศิลปะ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีในรูปของเงินทุนการศึกษา เช่น ในปีการศึกษา 2540 ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาทั้งหมด จำนวน 375,000 บาท โดยได้รับจาก มูลนิธิยุวพัฒน์สายศิลปะจำนวน 204,000 บาท บริษัทรวมเกษตรกรอุตสาหกรรม จำกัด โรงงานน้ำตาลภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30,000 บาท ม.ร.ว.มณฑลลี รุ่งเรืองสุข จำนวน 12,000 บาท คุณพรพรรณรัตน์ เรื่องวัฒนา จำนวน 30,000 บาท มูลนิธิธนิสีริวสสาร จำนวน 30,000 บาท บริษัทพรุเด็นเซียล ทีเอส โลพี ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 34,000 บาท กองทุนผูกพันเพื่อเด็กด้อยโอกาส จำนวน 25,000 บาท และ มูลนิธิศูนย์ศิลป์ศรีสงคราม จำนวน 34,000 บาท

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ไม่มีส่วนร่วมในการเขียนโครงการ จากการสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการเพราะคิดว่าตนเองไม่มีความรู้ในด้านการเขียนโครงการ ต้องการให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้เขียนโครงการมากกว่า

1.2 ด้านจุดมุ่งหมาย

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนด้านจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ โดยการพูดคุยและให้นโยบายไว้ว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาควรให้สอดคล้องกับนโยบาย

ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียนและควรจะสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นรายชื่อผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้กำหนดเอง สำหรับการ เผยแพร่จุดมุ่งหมาย ผู้บริหารได้สนับสนุนให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โดยมอบหมายให้ครู ที่ปรึกษากิจกรรมและฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชน ผู้ศึกษาดูงาน และ จัดทำเอกสารเผยแพร่ นอกจากนี้ยังมีการแจ้งให้ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทราบ ด้วย โดยการแนบโครงการพร้อมจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษาส่งไป พร้อมกับใบขออนุญาตผู้ปกครองเพื่อนำนักเรียนเข้าร่วมโครงการ

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษา โดยครูที่ปรึกษา กิจกรรมได้ยึดหลักการของหลักสูตร เน้นความสนใจของนักเรียน ความต้องการของชุมชนและการ มีรายได้เป็นสำคัญ ดังนั้น ครูที่ปรึกษาจึงกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรศิลปะศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้สร้างสรรค์งานและมีความสุขสนุกสนานกับกิจกรรมด้านศิลปะ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านศิลปะไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
4. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงนิทรรศการศิลปะทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ

และระดับนานาชาติ

สำหรับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ศิลปะศึกษาครูที่ปรึกษาจะเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่สนใจและผู้ให้การสนับสนุน ทั้งนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองและสื่อมวลชน โดยการพูดคุยให้สัมภาษณ์และมีการ เผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษรในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ตลอดจนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองของ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทราบด้วย

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษาไม่ มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วม กิจกรรมจากการพูดคุยของครูที่ปรึกษา และทราบจากหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองที่โรงเรียนส่งถึง

ผู้ปกครอง สำหรับการกำหนดจุดมุ่งหมายของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดไว้ว่า เพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะฝีมือ และได้มีโอกาสได้รับรางวัลจากการเข้าประกวด และคาดหวังว่าเมื่อมีทักษะและฝีมือดีขึ้นก็จะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่ตนเองต้องการได้

1.3 ด้านบุคลากร

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรม ให้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ในคำสั่งโรงเรียน นอกจากนั้น ผู้บริหารยังสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเข้าอบรมและศึกษาดูงาน ตลอดจนให้เข้าร่วมประชุมสัมมนา เป็นวิทยากร หรือเป็นกรรมการตัดสินประกวดภาพวาดตามที่หน่วยงานอื่น ๆ เชิญมา ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ เตรียมความพร้อมและนำประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นในโอกาสที่มีหน่วยงานต่าง ๆ หรือคณะครู อาจารย์ จากโรงเรียนอื่นมาขอข้อมูลหรือมาศึกษาดูงานผู้บริหารโรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรม เช่น แต่งตั้งบุคลากรฝ่ายต้อนรับและปฏิคม ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และพิธีกร เป็นต้น

ครูที่ปรึกษา จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา คือ ครูศิลปศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งในคำสั่งโรงเรียน และอนุมัติเห็นชอบในโครงการให้เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งปัจจุบันมี จำนวน 2 คน และครูที่ปรึกษากิจกรรมทั้ง 2 คน ได้เตรียมความพร้อมโดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

1. ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และเกิดผลดีกับนักเรียนมากที่สุด
2. ฝึกฝนทักษะเบื้องต้นให้นักเรียนมีพื้นฐานทางศิลปะเพื่อสร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพ
3. ดูแล อบรมและฝึกนักเรียนให้มีศิลปะนิสัยที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปศึกษา

4. สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทางศิลปะอย่างเต็มที่ โดยหาโอกาสให้นักเรียนได้แสดงงานและส่งผลงานเข้าประกวด

5. ติดตามประเมินผล สร้างขวัญกำลังใจ และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชา

นอกจากครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา มีการเตรียมความพร้อม โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเองดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังได้มีการเตรียมความพร้อมด้านการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียน โดยมีการประกาศทางเสียงตามสายและที่หน้าเสาธง เพื่อให้นักเรียนที่สนใจได้รับทราบและสมัครเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ครูที่ปรึกษากิจกรรมคัดเลือกโดยพิจารณาจากนักเรียนที่มีผลงานดีในชั้นเรียนที่ตนเองสอน จากนั้นจึงแนะนำและกระตุ้นเพื่อให้ผลงานดีขึ้น โดยการแนะนำให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา

ส่วนคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการ ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. สนใจจริง มีความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
2. มีพื้นฐานทางศิลปะพอสมควร แต่ไม่จำเป็นต้องเก่งมาก่อน

สำหรับการกำหนดจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการครูที่ปรึกษากิจกรรมไม่ได้กำหนดจำนวนเป็นที่แน่นอน เพราะขึ้นอยู่กับความสนใจของนักเรียน และครู-อาจารย์ที่เข้ามาช่วยดูแลเป็นครูที่ปรึกษา รวมทั้งขึ้นอยู่กับรุ่นพี่ที่มาช่วยให้คำแนะนำหรือเป็นวิทยากรในช่วงปิดภาคเรียน นอกจากนั้น นักเรียนยังสามารถเข้าร่วมโครงการและออกจากโครงการได้ตลอดหากไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถที่แท้จริงของตนเอง จึงเป็นเหตุให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมไม่สามารถกำหนดจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการเป็นที่แน่นอนได้ อย่างไรก็ตามครูที่ปรึกษากิจกรรมก็ได้กำหนดจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการไว้คร่าว ๆ ว่าควรมีนักเรียน 30 คน ต่อครู 1 คน

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจและความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ กล่าวคือ นักเรียนต้องมีความตั้งใจจริงที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และนักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านทฤษฎี การให้แสงเงาและการใช้สี นอกจากนั้นนักเรียนต้องรู้จักแบ่งเวลาให้เป็น

โดยไม่ให้กระทบกระเทือนต่อการเรียนในชั้นเรียน สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ นักเรียนไม่จำเป็นต้องเตรียมเพราะวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษ ดินสอ สี พู่กัน กระดานรองเขียน โรงเรียนจัดเตรียมให้เพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน ส่วนค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมก็ไม่มี

1.4 ด้านงบประมาณ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาพร้อมกับการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน โดยมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณตามที่หมวดวิชาต่าง ๆ เสนอขึ้นมา ซึ่งมีการพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละโครงการในหมวดวิชา โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นโครงการหนึ่งของหมวดวิชาศิลปศึกษา ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณจึงจัดสรรให้ในนามหมวดวิชาศิลปศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2540 โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณให้กับหมวดวิชาศิลปศึกษาเป็นเงิน จำนวน 30,000 บาท งบประมาณส่วนนี้หมวดวิชาสามารถจัดสรรให้กับโครงการได้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนก็เห็นว่างบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมขอความอนุเคราะห์จากเอกชน หน่วยงาน หรือมูลนิธิต่าง ๆ บริจาคหรือสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีชื่อเสียงด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ เอกชนหรือมูลนิธิต่าง ๆ จึงให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ด้วยดีมาโดยตลอด การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงไม่ค่อยมีปัญหา

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมไม่ได้เสนอขอ งบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาไว้โดยเฉพาะเนื่องจากโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะในนามของหมวดวิชาศิลปศึกษา ดังนั้นการใช้ งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาจึงรวมอยู่กับงบประมาณที่ใช้ในการจัด กิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งปีการศึกษา 2540 โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณให้ จำนวน 30,000 บาท จากเงินบำรุงการศึกษาและเงินจำนวนนี้ ไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูที่ปรึกษา กิจกรรมจึงหาวิธีเสนอโครงการเพื่อขอการสนับสนุนจากภาคเอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ

สำหรับการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับ ครูที่ปรึกษากิจกรรมจะจัดสรรงบประมาณเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 จัดซื้อสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เช่น วีดีโอ เทป หนังสือ สื่อบันทึกต่าง ๆ กระดาษ วาดเขียน สีโปสเตอร์ ดินสอ พู่กัน กระดาษรองเขียน ถังน้ำ และที่เก็บวัสดุอุปกรณ์

ส่วนที่ 2 จัดไว้เพื่อส่งผลงานเข้าประกวด และแสดงผลงานของนักเรียนทั้งในและนอกสถานที่

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอของบประมาณจากผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงาน เอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ โดยตรง แต่นักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเพราะจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงาน หรือมูลนิธิต่าง ๆ นำมาพิจารณาเพื่อให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ นอกจากนั้น นักเรียนที่มีผลงานดีเด่นและได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะก็มีส่วนช่วยให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่จัดประกวดหรือมูลนิธิต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

2. การดำเนินงาน

2.1 ด้านกิจกรรมศิลปะ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะ โดยกำหนดเกณฑ์ในการส่งเสริมไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษาต้องสนองตอบนโยบายของกรมสามัญศึกษา และต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ มีความรู้ ความเข้าใจในงานศิลปะ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนสร้างสรรค์งานศิลปะโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอันสวยงามที่มีอยู่ในจังหวัดเลยเป็นสื่อในการสร้างงาน และนอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ครูศิลปะศึกษาที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรม สำหรับกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านการวาดภาพระบายสี เพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ากิจกรรมด้านนี้นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ผู้ปกครองและชุมชนก็ให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านนี้มากกว่า และที่สำคัญครูที่ปรึกษากิจกรรมมีความสามารถและประสบการณ์ด้านนี้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้บริหารยังเห็นว่ากิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสีมีความสะดวกในเรื่องการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ จัดแสดงผลงานได้ง่าย และมีการจัดประกวดอยู่อย่างต่อเนื่อง

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรม มุ่งจัดกิจกรรมด้านการวาดภาพระบายสี เพราะกิจกรรมด้านนี้ครูที่ปรึกษาเห็นว่าเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาศิลปะศึกษา และสะดวกต่อการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสียังเป็นที่สนใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี จากการสังเกตพฤติกรรมของครูที่ปรึกษากิจกรรมในระหว่างดำเนินกิจกรรมศิลปะ พบว่า มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การกระทำ (acts) พบว่า ในระหว่างดำเนินกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการจัดวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น อยากแสดงออกทางศิลปะด้วยการวาดภาพระบายสี เช่น มีการนำวัสดุอุปกรณ์ด้านการวาดภาพระบายสี มาให้นักเรียนเลือกใช้ตามความต้องการ มีการนำภาพผลงานที่ได้รับรางวัลจากประกวดศิลปะมากระตุ้นให้นักเรียนสนใจ มีการพูดคุยสนทนาและให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง ทำให้บรรยากาศเป็นไปด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. แบบแผนการกระทำ (activities) พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีแบบแผนหรือขั้นตอนให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะดังต่อไปนี้

2.1 ชั้นฝึกวาดเส้นด้วยดินสอ ครูที่ปรึกษากิจกรรมแนะนำให้นักเรียนใช้เนื้อหาง่าย ๆ จากสิ่งที่ใกล้ตัว ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ชีวิตความเป็นอยู่ พร้อมกับให้ดูภาพประกอบจากหนังสือวารสาร สุจิตร์ แล้วให้ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นด้วยการร่างภาพหรือสเก็ตซ์ด้วยดินสอ พร้อมกับนำภาพตัวอย่างมาให้นักเรียนศึกษา และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง ขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

2.2 ชั้นฝึกวาดภาพระบายสี ครูที่ปรึกษากิจกรรมฝึกให้นักเรียนใช้สีระบายในภาพต่าง ๆ ที่เคยฝึกวาดเส้นด้วยดินสอมาแล้ว พร้อมกับนำภาพตัวอย่างมาให้นักเรียนศึกษา และอธิบายให้เข้าใจในเรื่องทฤษฎีสี เมื่อเข้าใจในเรื่องขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง แสงเงา การจัดองค์ประกอบศิลปะและเข้าใจในเรื่องการใช้สีดีแล้ว จึงให้นักเรียนนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ในการวาดภาพระบายสีโดยขยายเรื่องราวไปสู่วิถีชีวิตทั่วไป หรือเรื่องต่าง ๆ ของสังคมต่อไป

2.3 ชั้นแสดงผลงานและส่งผลงานเข้าประกวด หลังจากนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้วครูที่ปรึกษากิจกรรมก็จะนำผลงานมาจัดแสดงที่ป้ายนิเทศในห้องปฏิบัติการ และหากผลงานของนักเรียนคนใดดีเด่นและเขียนตรงตามหัวข้อการประกวด ครูที่ปรึกษากิจกรรมก็จะจัดส่งเข้าประกวด ตามวันเวลาที่หน่วยงานจัดประกวดกำหนด

สำหรับการส่งผลงานเข้าประกวด พบว่า ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้พิจารณาจากผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หากเห็นว่าคนใดมีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะฝีมือดีขั้นก็จะสนับสนุนให้ส่งผลงานเข้าประกวดโดยการนำหัวข้อที่หน่วยงานจัดการประกวดกำหนดให้มาอธิบายพูดคุย และให้แนวคิดในการสร้างงานแก่นักเรียนแล้วจึงให้นักเรียนไปติดต่อ โดยเน้นเนื้อหาตามจินตนาการของตนเอง ส่วนเรื่องราววัลครูที่ปรึกษากิจกรรมถือว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญเพียงแต่เป็นผลดีด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในเชิงจิตวิทยา เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจุดสำคัญของการส่งผลงานเข้าประกวดอยู่ที่การได้แสดงผลงาน ไม่ใช่รางวัลหรือชัยชนะ

3. ความหมาย (meanings) พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมให้ความสำคัญกับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างมากโดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นและได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งจะเห็นได้จากการกล่าวคำชมเชย การนำภาพผลงานมาจัดแสดงในห้องนิทรรศการหรือจัดแสดงที่ป้ายนิเทศในห้องปฏิบัติการศิลปะ นอกจากนั้นครูที่ปรึกษากิจกรรมยังให้ความสำคัญกับตนเองในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียน ดังจะเห็นได้จากการนำภาพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะของตนเอง ทั้งที่เป็นภาพถ่าย ภาพจากหนังสือพิมพ์ วีดิทัศน์ มานำเสนอต่อนักเรียน สื่อมวลชนและผู้ศึกษาดูงาน

4. ความสัมพันธ์ (relationship) พบว่า ในระหว่างดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีความสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรงในด้านการแนะแนวทางหรือให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิด รู้จักรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักเทคนิควิธีการสร้างงานศิลปะ ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกคือ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ศิลปะดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษาสูงขึ้น นอกจากนั้นนักเรียนก็มีผลงานดีเด่นด้านการวาดภาพระบายสีจนได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็กในโอกาสต่าง ๆ

5. การมีส่วนร่วม (participation) พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา คือนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้านการวาดภาพระบายสี มีส่วนร่วมในการตกแต่งสถานที่และสิ่งแวดล้อมทางศิลปะทั้งภายในและภายนอกอาคาร โดยการช่วยครูที่ปรึกษากิจกรรมจัดป้ายนิเทศ ดูแลรักษาความสะอาดผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โดยมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี ครูอาจารย์ในหมวดวิชาศิลปศึกษา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและอนุญาตให้บุตรหลานของตนเข้า

ร่วมกิจกรรม รุ่นที่มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ สาธิตการวาดภาพระบายสีในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงปิดภาคเรียน

นักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างดำเนินกิจกรรมศิลปะ พบว่ามีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การกระทำ (acts) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ศิลปะด้านการวาดภาพระบายสีด้วยการเลียนแบบจากรูปภาพผลงานดีเด่นหรือภาพผลงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ ซึ่งได้จากหนังสือ สื่อบัตร และภาพถ่าย โดยส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรม เป็นผู้จัดมาให้ นอกจากนั้นก็มีการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสีตามหัวเรื่องที่ครูแนะนำหรือกำหนดให้ และฝึกปฏิบัติเขียนภาพหุ่นนิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะ ความแม่นยำในการใช้สายตาและกล้ามเนื้อ

2. แบบแผนการกระทำ (activities) พบว่า ในช่วงแรก ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ฝึกปฏิบัติวาดเส้นด้วยดินสอ จากหุ่นนิ่ง และเขียนเรื่องราวจากการแนะนำของครูที่ปรึกษากิจกรรม ซึ่งได้แก่เรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง และธรรมชาติ ต่อมาฝึกวาดภาพระบายสีตามเรื่องราวที่ครูแนะนำหรือตามหัวข้อเรื่องที่หน่วยงานจัดประกวด กำหนด โดยนักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาและเลียนแบบจากภาพผลงานตัวอย่างที่ครูนำมาให้ เมื่องานชิ้นใดที่นักเรียนวาดภาพระบายสีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการจัดแสดงที่ป้ายนิเทศในห้องปฏิบัติการ หรือนำผลงานไปร่วมแสดงศิลปะเด็กในโอกาสต่าง ๆ หรือส่งผลงานเข้าประกวดศิลปะ โดยส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและดำเนินการจัดส่งให้ทางไปรษณีย์

3. ความหมาย (meanings) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความหมายหรือความสำคัญต่อครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นอย่างมากในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ การแนะนำทางเกี่ยวกับเทคนิค และการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมและการสร้างขวัญกำลังใจ นอกจากนี้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแล้วมีผลงานดีเด่นจนได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็กถือว่าครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการสนับสนุนให้ส่งผลงานเข้าประกวดศิลปะ เพราะการพิจารณาคัดเลือกส่งผลงานเข้าประกวดในโอกาสต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับครูที่ปรึกษาเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ความสำคัญต่อตนเอง นักเรียน ส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านศิลปะ

4. ความสัมพันธ์ (relationship) พบว่า ในระหว่างที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ นั้น นอกจากนักเรียนจะติดต่อกับครูที่ปรึกษาแล้ว นักเรียนยังมีการติดต่อกับบุคคลอื่นอีก

คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อขออนุญาตมาปฏิบัติกิจกรรมในช่วงวันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงปิดภาคเรียน ขอให้สนับสนุนด้านอุปกรณ์บางอย่างที่เป็นของส่วนตัว เช่น ดินสอ พู่กัน จานระบายสี ติดต่อกับครู-อาจารย์ในหมวดวิชาศิลปะศึกษา เพื่อขอคำแนะนำในด้านเนื้อหาและข้อคิดเห็นในการทำงาน ติดต่อกับเพื่อน ๆ และรุ่นพี่ เพื่อพูดคุยซักถาม ดิชมให้กำลังใจ นอกจากนี้การเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน นักเรียนจะติดต่อกับรุ่นพี่ที่เคยประสบความสำเร็จจากการส่งผลงานเข้าประกวดและกำลังศึกษาต่อสาขาศิลปะในระดับอุดมศึกษาเพื่อขอให้เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เป็นพี่เลี้ยง รวมทั้งสาธิตการเขียนภาพด้วยเทคนิคต่าง ๆ ให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย

5. การมีส่วนร่วม (participation) พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรมในการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษา ด้านการผลิตสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลงานดีเด่นของนักเรียน ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ โดยมีส่วนร่วมในการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับผลงานศิลปะ มีส่วนร่วมในการเขียนภาพผนังกำแพงทางเข้าศูนย์ศิลปศึกษา มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนร่วมในการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานเอกชน หรือมูลนิธิต่าง ๆ เพราะการที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเหล่านั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนด้วย

2.2 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ใช้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะของศูนย์ศิลปศึกษาเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษาเพราะผู้บริหารเห็นว่า ห้องปฏิบัติการทางศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ศิลปศึกษา มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ เช่น มีห้องและล็อกเกอร์สำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอ่างล้างมือ อ่างล้างพู่กัน และมีห้องน้ำอย่างเหมาะสม นอกจากนี้สถานที่ดังกล่าวยังอยู่ใกล้กับห้องแสดงงาน ของศูนย์ศิลปศึกษา ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถศึกษาดูงานและร่วมแสดงงานศิลปะในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ตลอดจนสะดวกต่อการศึกษาดูงานของโรงเรียนอื่นและหน่วยงานต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสนับสนุนส่งเสริมให้มีการตกแต่งสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ ในบริเวณศูนย์ศิลปศึกษา โดยเข้ามานิเทศและพูดคุยให้กำลังใจแก่นักเรียนและครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งแต่งตั้งให้นักการภารโรงจำนวน 1 คน มาคอยให้การดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ทั้งในและนอกอาคารอยู่เป็นประจำทุกวัน

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ของศูนย์ศิลปีสรินธรและบริเวณข้างเคียง เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งห้องปฏิบัติการนี้เป็นอาคารชั้นครึ่ง มีประตูเปิดกว้างได้สองด้าน ทำให้สามารถมองเห็นทัศนียภาพ และธรรมชาติข้างห้องได้อย่างชัดเจน ส่วนอีกครึ่งชั้นเป็นระเบียงชั้นลอยยื่นออกมาจากผนังห้องเล็กน้อยสามารถใช้เป็นที่พักหลบนอนได้ ภายในห้องปฏิบัติการมีการจัดพื้นที่และตกแต่งห้องให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน กล่าวคือพื้นที่ภายในห้องส่วนใหญ่ปล่อยให้ว่างในส่วนที่จัดโต๊ะเก้าอี้ก็จัดเป็นแบบกลุ่ม ให้นักเรียนเลือกปฏิบัติงานตามความต้องการ เช่น นั่งบ้าง นอนบ้าง หรือเดินไปมาได้สะดวก และมีการตกแต่งห้องด้วยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ผลงานของนักเรียนรุ่นพี่ และมีการติดโปสเตอร์ผลงานของนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็ก นอกจากนี้ยังมีการติดประกาศข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการประกวดศิลปะ การแสดงผลงานศิลปะและข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับการได้รับรางวัลศิลปะเด็กและการจัดกิจกรรมศิลปะของอาจารย์สังคม ทองมี ซึ่งเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาของโรงเรียนศรีสงครามวิทยานั่นเอง สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ใช้ผลงานประติมากรรม ติดตั้งตกแต่งประกอบสนามหญ้าและสวนหย่อม นอกจากนี้ยังมีการเขียนภาพบนฝาผนังกำแพงทางเข้าอาคาร ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติทำให้อุณหภูมิกลมกลืนกับทัศนียภาพบริเวณศูนย์ศิลปีสรินธรเป็นอย่างดี

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาใช้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะของศูนย์ศิลปีสรินธรและบริเวณข้างเคียงเป็นสถานที่ในการปฏิบัติงาน แต่ก็มีนักเรียนบางคนปฏิบัติงานศิลปะที่บ้านแล้วจึงนำกลับมาให้ครูที่ปรึกษาตรวจผลงานพร้อมกับให้คำแนะนำในภายหลัง สำหรับการจัดตกแต่งสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมในการตกแต่งภายในห้องปฏิบัติการ โดยมีการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศร่วมกับครูที่ปรึกษา กิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ภาพผลงานดีเด่นของนักเรียนและผลงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็ก ภาพผลงานเหล่านี้มีทั้งผลงานจริง ภาพถ่าย และภาพผลงานจากสิ่งตีพิมพ์ เช่น สูจิบัตร หนังสือวารสารต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดทั้งในและนอกห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ในส่วนของการตกแต่งสภาพแวดล้อมภายนอกห้องปฏิบัติการทางศิลปะ นักเรียนได้ช่วยกันเขียนภาพฝาผนังบริเวณทางเข้าศูนย์ศิลปีสรินธร โดยเขียนภาพเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติซึ่งดูแล้วกลมกลืนกับธรรมชาติของบริเวณนั้น

2.3 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ โดยคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นของการจัดกิจกรรมศิลปะตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสนอและผู้บริหารได้คำนึงถึงงบประมาณที่โรงเรียนมีอยู่ เนื่องจากโรงเรียนมีงบประมาณค่อนข้างน้อย การจัดซื้อสื่อวัสดุอุปกรณ์ จึงจัดซื้อได้เพียงบางส่วน เช่น สีโปสเตอร์ กระดาษ พู่กัน ซึ่งไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดังนั้นจึงสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนช่วยกันผลิตสื่อ และขอความอนุเคราะห์ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อให้ได้รับรางวัลและการสนับสนุนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ จากหน่วยงานที่จัดการประกวด อีกทางหนึ่งด้วย

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้สื่อประเภทครุภัณฑ์ เช่น วีดีโอเทป หนังสือคู่มือจัดการแสดงงานศิลปะ ปฏิทินและวารสารเกี่ยวกับศิลปะ และสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ เช่น สีโปสเตอร์ สีเทียน ดินสอ ยางลบ พู่กัน ดินน้ำมัน กระดาษปรีฟ กระดาษ 80 ปอนด์ กระดาษ 100 ปอนด์ กระดาษเทาขาว กระดาษรองเขียน และสเปร์ยเคลือบสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เหล่านี้ ส่วนใหญ่ได้จากการขอความอนุเคราะห์และการสนับสนุนจากบุคคล หน่วยงานและมูลนิธิต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน ที่เห็นความสำคัญของกิจกรรมศิลปะและเห็นผลงานการจัดกิจกรรมศิลปะเด็กของครูที่ปรึกษา กิจกรรม นอกจากนั้นยังได้จากการส่งผลงานเข้าประกวดแล้วได้รับรางวัลที่เป็นสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์อีกด้วย

สำหรับการเก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครูที่ปรึกษา กิจกรรมใช้สถานที่ของศูนย์ศิลป์สิรินธร ซึ่งมีสถานที่สำหรับจัดเก็บอย่างเป็นระบบ คือ สื่อประเภทครุภัณฑ์ เช่น เครื่องเล่นวีดีโอ และหนังสือวารสารเกี่ยวกับศิลปะจัดเก็บในห้องพักครู ส่วนสื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ เช่น สีโปสเตอร์ สีเทียน กระดาษ ดินสอ พู่กัน ฯลฯ จัดเก็บในห้องปฏิบัติการ โดยมีชั้นวางและลิ้นชักสำหรับจัดเก็บอย่างเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ได้แนวคิดและรูปแบบการวาดภาพระบายสีจากสื่อประเภทหนังสือ คู่มือจัดการแสดงงานศิลปะ โปสเตอร์งานศิลปะ ปฏิทินภาพ และวีดีโอ ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในวาดภาพระบายสีได้แก่ สีโปสเตอร์ สีเทียน

ดินสอ ยางลบ กระดาษปรีฟ กระดาษ 80 ปอนด์ กระดาษ 100 ปอนด์ กระดาษรองเขียน กระดาษเทาขาว สเปรย์เคลือบเงา ซึ่งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ นักเรียนไม่ต้องซื้อหรือจัดหา มา เพราะศูนย์ศิลปศึกษาและโรงเรียนมีพร้อมเพื่อแจกให้กับนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรม และสื่อ วัสดุอุปกรณ์บางอย่างก็ให้ใช้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม สื่อ วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ นักเรียนก็มีส่วนร่วมในการผลิตและได้มา เช่น ได้จากผลงานศิลปะชั้นเยี่ยมของนักเรียน และได้จากผลของการได้รับรางวัลการประกวดศิลปะของนักเรียนในโอกาสต่าง ๆ แต่ก็มีนักเรียนบางคนได้ซื้อหาอุปกรณ์บางอย่างเป็นพิเศษของตนเอง เช่น พู่กัน ดินสอ ยางลบ เป็นต้น

สำหรับการจัดเก็บสื่อ วัสดุอุปกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่จัดเก็บไว้ที่ชั้นวางกระดาษ และลิ้นชักเกอร์ ภายในห้องปฏิบัติการของศูนย์ศิลปศึกษา ยกเว้นอุปกรณ์ที่เป็นของส่วนตัวนักเรียนบางคนนำไปจัดเก็บไว้ที่บ้านของตนเอง

2.4 ด้านเวลา

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาช่วงเวลาของคาบกิจกรรมอิสระ คาบกิจกรรมชุมนุม ช่วงพักเที่ยง หลังเลิกเรียน วันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งการกำหนดช่วงเวลาดังกล่าว ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้กำหนดเองตามความต้องการ และให้เหมาะสมถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนก่อนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้บริหารโรงเรียนลงนามในหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองทุกครั้งเมื่อครูที่ปรึกษากิจกรรมเสนอขึ้นมา

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้เวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในช่วงวันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียนมากกว่าการใช้เวลาในคาบกิจกรรมอิสระ กิจกรรมชุมนุมและช่วงหลังเลิกเรียน โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคเรียนครูที่ปรึกษากิจกรรมได้นำนักเรียนมาเข้าค่ายศิลปะ มีการวาดภาพเกือบทั้งวัน ทั้งนี้เพราะว่าครูที่ปรึกษากิจกรรมต้องการเน้นให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีเวลาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีนักเรียนบางคนทำงานในตอนกลางคืน มีการกินอยู่และพักผ่อนที่โรงเรียนด้วย

ซึ่งโรงเรียนก็มีความพร้อมในด้านสถานที่และความปลอดภัย ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม แต่ละครึ่งครูที่ปรึกษาไม่ได้กำหนดแน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่และหากงานชิ้นนั้นต้องส่งเข้าประกวดก็ใช้เวลาตามที่หน่วยงานจัดประกวดเป็นผู้กำหนด

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมในช่วงวันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน แต่ก็มีงานบางชิ้นที่นักเรียนนำไปทำต่อที่บ้านของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ต้องส่งเข้าประกวดศิลปะเด็ก นอกจากนั้นยังมีนักเรียนบางคนที่เข้าค่ายศิลปะในช่วงปิดภาคเรียนใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมศิลปะทั้งช่วงกลางวันและช่วงกลางคืน โดยมีการกินอยู่และพักแรมในโรงเรียนด้วย สำหรับระยะเวลาในการทำงานแต่ละชิ้นนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ แต่งานบางชิ้นก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาจารย์กำหนด หรือหน่วยงานจัดประกวดศิลปะกำหนด

2.5 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ในระหว่างปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตามสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยการเข้ามาเยี่ยมชมพูดคุยให้กำลังใจ และในบางโอกาสก็สนับสนุนค่าอาหารกลางวันและร่วมรับประทานอาหารกลางวันกับครูที่ปรึกษาและนักเรียนระหว่างที่เข้าค่ายศิลปะในช่วงปิดภาคเรียน นอกจากนั้นยังมีการกล่าวชมเชยการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและนักเรียนในที่ประชุมครู-อาจารย์ ที่หน้าเสาธง และมีการพิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่ปรึกษากิจกรรม ตลอดจนมีการแสดงความยินดีมอบโล่รางวัลหรือเกียรติบัตรให้แก่นักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้รับรางวัลมาจากหน่วยงานจัดประกวดแล้ว

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้พยายามสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนทุกคนในระหว่างปฏิบัติงาน เช่น พยายามพูดคุยให้กำลังใจดีชมผลงาน และให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง นอกจากนั้นยังมีการเสริมแรงด้วยการแจกวัสดุอุปกรณ์ เช่น สีโปสเตอร์ สีเทียน ดินสอ ยางลบ และกระดาษวาดเขียน มีการมอบรางวัล เกียรติบัตร และมอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีผลงานศิลปะดีเด่น ซึ่งทุนการศึกษาเหล่านี้ครูปรึกษากิจกรรมได้ขอ

ความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน เอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี เช่น ในปีการศึกษา 2540 ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาจำนวน 375,000 บาท โดยได้รับจากมูลนิธิ ยุวพัฒน์สายศิลปะ จำนวน 204,000 บาท บริษัทรวมเกษตรกรอุตสาหกรรม จำกัด โรงงานน้ำตาล ภูเก็ต จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30,000 บาท ม.ร.ว. มณฑลสี รุ่งเรืองสุข จำนวน 12,000 บาท คุณ พรรณรัตน์ เรียงวัฒนา จำนวน 30,000 บาท มูลนิธิมณีสิริวรสาร จำนวน 30,000 บาท บริษัทฟู เดนเซียล ที เอส ไลฟ์ ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) จำนวน 10,000 บาท กองทุนผูกพันเพื่อเด็กด้อย โอกาส จำนวน 25,000 บาท และมูลนิธิศูนย์ศิลปศรีสงคราม จำนวน 34,000 บาท

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่มีขวัญและกำลังใจ ในการทำกิจกรรมศิลปะเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนได้รับการสนับสนุนดูแลเอาใจใส่จากครูที่ ปรึกษากิจกรรมเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครูที่ปรึกษากิจกรรมก็จัดหามาให้กับนักเรียน ทุกคน ด้านการสอนและการให้คำแนะนำ ครูที่ปรึกษาก็พูดคุยอย่างเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ อันดีต่อนักเรียน ด้านอาหารกลางวันระหว่างเข้าค่ายในช่วงปิดภาคเรียน ก็ได้รับการสนับสนุนจาก ครูที่ปรึกษากิจกรรม ด้านรางวัลและทุนการศึกษาครูที่ปรึกษากิจกรรมก็มีการจัดสรรให้กับนักเรียน ที่มีผลงานดีเด่นด้านศิลปะเป็นประจำทุกปี

3. ด้านการประเมินผล

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินโครงการก่อนพิจารณา สนับสนุนและอนุมัติโครงการ โดยได้ศึกษารายละเอียดของโครงการที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสนอขึ้น มา ว่ามีความจำเป็นหรือไม่ และมีความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุและ อุปกรณ์หรือไม่ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้การสนับสนุนและอนุมัติทุกโครงการที่เกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาทุกครั้ง เพราะผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมใน ด้านบุคลากร สถานที่ และโรงเรียนยังได้รับการสนับสนุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ จาก หน่วยงาน เอกชน และมูลนิธิต่าง ๆ นอกจากนั้น กิจกรรมที่จัดผู้บริหารก็เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนเห็นว่าผลจากการจัดกิจกรรมทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง ด้านการจัดกิจกรรมศิลปะอีกด้วย นอกจากนั้น ในระหว่างดำเนินงานผู้บริหารโรงเรียนก็ได้ติดตาม ประเมินผล โดยการสอบถามถึงความก้าวหน้าจากครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรม ส่วนการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ ผู้บริหารประเมินผลจากการรายงานผลการปฏิบัติ

งานของครูที่ปรึกษากิจกรรมประเมินผลจากการแสดงผลงานและการได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ

สำหรับผลของการประเมิน ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองโดยขอให้ครูที่ปรึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นวิทยากรช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อเป็นการเผยแพร่แก่สถานศึกษา หน่วยงานอื่น ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่เข้ามาทำข่าวและขอศึกษาดูงาน โดยจัดให้มีการแถลงข่าว มีการบรรยาย ฉายวีดีโอผลการปฏิบัติงาน มีการนำชมห้องปฏิบัติการทางศิลปะ และห้องแสดงนิทรรศการ

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ โดยการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งพบว่า มีปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านเวลา มีเวลาเรียนน้อยทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะได้ไม่เต็มที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์นักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ด้านการแสดงผลงานของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสในการแสดงผลงานและส่งผลงานเข้าประกวด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวครูที่ปรึกษากิจกรรม จึงได้ริเริ่มโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาโดยการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับนักเรียนที่สนใจ ในช่วงหลังเลิกเรียน วันหยุด วันเสาร์ วันอาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน และในระหว่างดำเนินงานครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการสังเกตพฤติกรรม พูดคุยซักถาม ตรวจสอบผลงาน ดูพัฒนาการทางด้านศิลปะตั้งแต่เริ่มเข้าร่วมโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ และประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

นอกจากนั้นเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือสิ้นภาคเรียนครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการประเมินผลรวม โดยประเมินผลว่า ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน ในแบบฟอร์มประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมของหมวดกิจกรรมให้กับนักเรียนที่ต้องการผลการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตร และมีการสรุปผลการดำเนินงาน เป็นลายลักษณ์อักษรประกอบภาพกิจกรรม แล้วรายงานผลต่อ

ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเสนอต่อกรมเจ้าสังกัดต่อไป และครูที่ปรึกษากิจกรรมยังได้นำผลของการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในชั้นเรียนโดยการนำผลงานของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมาแสดงและใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในคาบเรียน นอกจากนี้ ครูที่ปรึกษากิจกรรมยังได้นำผลของการประเมินมารวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูลและแฟ้มสะสมงาน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในภาคเรียนต่อไป

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ได้รับการประเมินจากครูที่ปรึกษากิจกรรมโดยการตรวจผลงาน การสังเกต การสอบถาม และตรวจแฟ้มสะสมงาน ส่วนการประเมินตนเองพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านศิลปะอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนประเมินจากผลงานของตนเองเปรียบเทียบกับผลงานของเพื่อน ๆ ประเมินจากการติชมของครูที่ปรึกษา ครู-อาจารย์ และ ผู้ปกครอง นอกจากนี้ ยังประเมินจากการได้ร่วมแสดงงานและการได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ ผลจากการประเมินตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาทักษะฝีมือด้านศิลปะของตนเอง ในการปฏิบัติงานครั้งต่อไปรวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาศิลปศึกษาในชั้นเรียน

โรงเรียนเลยพิทยาคม

1. การวางแผน

จากการศึกษาด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ในโรงเรียนเลยพิทยาคมพบว่า การวางแผนของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา กิจกรรม และนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการเขียนโครงการ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการเขียนโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาเช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน จึงได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษา กิจกรรมหรือผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้เขียนโครงการเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อ

พิจารณาอนุมัติก่อนดำเนินการจัด และเพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่วัสดุและอุปกรณ์ เพราะผู้บริหารโรงเรียนถือว่า การที่จะจัดกิจกรรมใด ๆ ในโรงเรียนผู้บริหารต้องรับรู้และเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณจากโรงเรียนและจัดนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ต้องเขียนโครงการเสนอผู้บริหารอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนพิจารณาและจัดสรรงบประมาณให้ ส่วนการเผยแพร่โครงการผู้บริหารโรงเรียน ได้สนับสนุนให้มีการเผยแพร่โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในเอกสารแผนปฏิบัติการ และเอกสารโครงการของโรงเรียนเช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยมอบหมายให้งานแผนงานโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนโครงการ โดยใช้ชื่อโครงการว่า "โครงการส่งเสริมการวาดภาพเพื่อส่งเข้าประกวดทั้งในและต่างประเทศ" ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 จนถึงปัจจุบัน รูปแบบของโครงการ จึงเหมือนกันทุกปี เพียงแต่ปรับเปลี่ยนบางส่วน เช่น งบประมาณ และระยะเวลาในการดำเนินงาน ส่วนรายละเอียดของโครงการครูที่ปรึกษาเขียนแบบสั้น ๆ ไม่ละเอียดมากนัก แต่ก็เป็นไปตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งประกอบด้วย ชื่อโครงการ ลักษณะของโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย สถานที่ดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ วิธีดำเนินการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ก่อนเขียนโครงการในระยะแรก ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการพูดคุยปรึกษาร่วมกับครูอาจารย์ในหมวดวิชาศิลปศึกษา เกี่ยวเรื่องปัญหาการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพิเศษที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อหาแนวทางการเสริมความรู้ ทักษะด้านศิลปะแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงงาน ส่งผลงานเข้าประกวด และมีโอกาสได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ ในระยะหลังไม่มีการปรึกษาร่วมกับครู-อาจารย์ในหมวดวิชาเพราะครูที่ปรึกษากิจกรรมเห็นว่าเป็นโครงการเดิมซึ่งทำต่อเนื่องกันทุกปี และผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษากิจกรรมส่วนนี้ก็มีเพียงคนเดียว จึงไม่จำเป็นต้องปรึกษาร่วมกันอีก

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีส่วนร่วมในการเขียนโครงการ และนักเรียนส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการ เพราะเห็นว่าการเขียนโครงการเป็นเรื่องของครูที่ปรึกษากิจกรรม

1.2 ด้านจุดมุ่งหมาย

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดนโยบายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา โดยเน้นไปที่ให้นักเรียนมีความสนใจที่จะศึกษาในวิชาศิลปะซึ่งเมื่อนักเรียนมีความสนใจแล้ว ความกระตือรือร้นที่นักเรียนจะแสวงหาความรู้ และฝึกทักษะทางด้านศิลปะก็ย่อมมีมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงเห็นว่า เมื่อมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษานอกเวลาเรียน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะได้อย่างอิสระมากขึ้นอันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาวิชาศิลปะในระดับสูงขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทางด้านศิลปะและก่อให้เกิดผลงานดีมีคุณภาพในอนาคตต่อไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั่นเอง ส่วนการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นรายข้อ ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้กำหนดเอง พร้อมกับสนับสนุนให้จัดพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารแผนปฏิบัติการ เอกสารโครงการของโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ให้ครู-อาจารย์และผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยกำหนดตามแนวทางจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ต่อไป

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางด้านศิลปะสูงขึ้น
4. เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงงานและส่งผลงานเข้าประกวด
5. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปศึกษา
6. เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนศิลปะได้

ส่วนการแจ้งจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักเรียน ครูที่ปรึกษา กิจกรรมไม่ได้แจ้งอย่างเป็นทางการ เพียงแต่พูดคุยสอดแทรกในระหว่างที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา แต่นักเรียนส่วนใหญ่ก็ทราบ

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมจากการพูดคุยของครูที่ปรึกษาในระหว่างปฏิบัติงาน สำหรับการกำหนดจุดมุ่งหมายของตนเองในการเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่นักเรียนกำหนดไว้ว่า เพื่อให้มีความรู้และทักษะฝีมือดีขึ้น เพื่อให้มีโอกาสส่งผลงานเข้าประกวดและมีโอกาสได้รับรางวัล เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อ

1.3 ด้านบุคลากร

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีการเตรียมบุคลากรเพื่อการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา โดยได้แต่งตั้งครูศิลปศึกษาที่เสนอโครงการ ส่งเสริมการวาดภาพเพื่อส่งเข้าประกวดทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 1 คน ให้เป็นครูที่ปรึกษากิจกรรม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมศิลปะนอกเหนือจากการเรียนการสอน ในชั้นเรียน โดยใช้เวลาในช่วงหลังเลิกเรียน วันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน สำหรับวิธีการแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมนั้น ผู้บริหารมีการแต่งตั้งอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ในคำสั่งการปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษของโรงเรียน นอกจากผู้บริหารโรงเรียนจะเตรียมบุคลากรเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา โดยการแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนยังมีการเตรียมความพร้อม ด้านความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะ โดยผู้บริหารได้สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา หรือร่วมเป็นกรรมตัดสินประกวดภาพวาดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนยังจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา ต่าง ๆ รวมทั้งวิชาศิลปศึกษา ในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 ของทุกปีการศึกษา โดยใช้วิทยากร ภายในโรงเรียนและ วิทยุศึกษานิเทศก์ จากหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 มาร่วมเป็นวิทยากรด้วย

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอน โดยใช้เวลาในช่วงหลังเลิกเรียน วันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน มีจำนวน 1 คน ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเองไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดกิจกรรม
2. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดกิจกรรม
3. ดำเนินการรับสมัครสมาชิก
4. ประชุมนิเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติของการเข้าร่วมกิจกรรม
5. ดูแล อบรมและฝึกทักษะด้านศิลปะและหาโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานและ
ส่งผลงานเข้าประกวด
6. ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อหัวหน้าสถานศึกษา

สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านการรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียน พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการรับสมัครและคัดเลือกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รับสมัครและคัดเลือกจากนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ประสงค์จะเข้าเรียนในโรงเรียนโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก แต่ต้องเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา (2539) ที่กำหนดให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนประเภทนี้จะรับสมัครและคัดเลือกในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เมื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะผ่านการคัดเลือกให้เข้าเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้ว ครูที่ปรึกษากิจกรรมก็จะแนะนำให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา

2. รับสมัครและคัดเลือกจากนักเรียนทุกระดับชั้น โดยครูที่ปรึกษากิจกรรมจะขอความอนุเคราะห์จากฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ประกาศรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางเสียงตามสายและประกาศที่หน้าเสาธง โดยให้นักเรียนที่สนใจมาลงชื่อสมัครด้วยตนเองกับครูที่ปรึกษากิจกรรม ที่อาคารศิลปะ ภายในช่วง 2-3 สัปดาห์แรกหลังจากเปิดภาคเรียน

ส่วนวิธีการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้วิธีทดสอบความสามารถพิเศษทางศิลปะโดยให้นักเรียนวาดภาพระบายสีตามหัวเรื่องที่กำหนดให้แล้วครูที่ปรึกษา กิจกรรมพิจารณาจากทักษะการใช้เส้น สี แสงเงา และการจัดองค์ประกอบศิลป์ นอกจากนั้นยังได้พิจารณาจากเกียรติบัตรที่ได้รับจากการประกวดศิลปะเด็ก ซึ่งหากนักเรียนคนใดมีเกียรติบัตรด้านศิลปะ ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษาจะรับเข้าร่วมโครงการได้เลยโดยไม่ต้องผ่านการทดสอบและหากนักเรียนคนใดมีผลงานดีเด่นในชั้นเรียนที่ตนเองสอนครูที่ปรึกษาก็จะแนะนำหรือคัดเลือกให้เข้าร่วม

กิจกรรมได้โดยไม่ต้องผ่านการทดสอบเช่นกัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวข้างต้น ครูที่ปรึกษากิจกรรมถือว่าเป็นวิธีการที่สามารถวัดความสนใจ ความถนัดและความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะได้

นอกจากครูที่ปรึกษากิจกรรมจะรับสมัครและคัดเลือกนักเรียน ด้วยวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนบางคนที่ผู้ปกครองนำมาฝากเป็นการส่วนตัวแต่ก็ยึดหลักและวิธีการคัดเลือกเดียวกันและต้องเป็นนักเรียนโรงเรียนเลยพิทยาคม

สำหรับจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมไม่สามารถกำหนดให้เป็นที่แน่นอนตายตัวได้ เพราะขึ้นอยู่กับความสนใจและความสามารถของนักเรียน แต่ครูที่ปรึกษากิจกรรมก็ได้กำหนดคร่าว ๆ ไว้ว่า ไม่ควรเกิน 20 คน ซึ่งถ้าหากมีจำนวนมากกว่านี้ครูที่ปรึกษาเห็นว่าการดำเนินงานจัดกิจกรรมมักจะไม่ประสบผลสำเร็จ

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะและความรู้พื้นฐานทางศิลปะ คือ ต้องมีความรู้พื้นฐานด้านการวาดภาพ ลายเส้น การให้แสงเงา การใช้สี และมีการเตรียมความพร้อมด้านเวลา คือ นักเรียนต้องรู้จักแบ่งเวลาสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมโดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนในชั้น สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียม เพราะโรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้แล้ว ยกเว้นนักเรียนบางคนต้องการจัดเตรียมอุปกรณ์ เช่น พู่กัน ดินสอ ยางลบ ไว้ใช้เป็นส่วนตัว นอกจากนั้นนักเรียนที่ได้เกียรติบัตรจากการประกวดศิลปะก็ต้องเตรียมเกียรติบัตรมาให้ครูที่ปรึกษาพิจารณาก่อนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

สำหรับค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้น ค่ารถโดยสาร ค่าที่ขนมอบหรืออาหารว่าง และค่าอาหาร ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติทั่วไปที่นักเรียนต้องใช้จ่ายเป็นประจำ ส่วนค่าอาหารบางโอกาสนักเรียนก็ไม่ต้องใช้จ่ายเพราะมีการเลี้ยงสังสรรค์หากมีการได้รับเงินรางวัลจากการประกวดศิลปะ

1.4 ด้านงบประมาณ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาไว้โดยเฉพาะ โดยจัดสรรงบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษา

ซึ่งก่อนจะจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสนอขอ งบประมาณจากโรงเรียนล่วงหน้าในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการ บริหารโรงเรียนได้พิจารณาถึงความเหมาะสม และในปีการศึกษา 2540 โรงเรียนได้พิจารณาจัด สรรงบประมาณให้กับโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา จำนวน 30,000 บาท ซึ่ง งบประมาณจำนวนนี้ผู้บริหารเห็นว่าน่าจะเพียงพอ เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ใช้สำหรับจัดซื้อ กระดาษและสีโปสเตอร์ ส่วนสีอะครีลิก อุปกรณ์อย่างอื่นโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณให้ในนามของ หมวดวิชาศิลปศึกษาปีละประมาณ 200,000 บาท และหากมีการส่งผลงานนักเรียนเข้าประกวด หรือนำนักเรียนไปวาดภาพเพื่อประกวด หรือเดินทางไปรับรางวัลในโอกาสต่าง ๆ โรงเรียนจะจัด สรรงบประมาณให้อีกต่างหาก

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบใน การเสนอขอของบประมาณเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา โดยมีการเสนอขอ งบประมาณพร้อมโครงการต่อผู้บริหารโรงเรียน ในช่วงก่อนภาคเรียนที่ 1 ของทุกปีการศึกษา และ ในปีการศึกษา 2540 ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางโรงเรียน จำนวน 30,000 บาท ตามที่เสนอขอ ซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมเห็นว่าเพียงพอ เพราะนอกจากจะได้รับ งบประมาณจากเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียนแล้ว ยังมีโอกาสได้รับเงินรางวัลจากการส่งผลงาน เข้าประกวด ซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนได้ตกลงร่วมกันว่า หากนักเรียนคนใดได้รับเงิน รางวัลตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป ต้องหักไว้เป็นกองทุนสำหรับจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์บางอย่างเพิ่มเติม ประมาณร้อยละ 10 - 20 บาท นอกจากนั้นยังมีโอกาสได้รับเงิน สนับสนุนจากหน่วยงานจัด ประกวดมอบให้หมวดวิชาหรือโรงเรียนอีก หากนักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ซึ่งเงิน จาก 2 ส่วนนี้จะได้รับปีละประมาณ 10,000 บาท

สำหรับการจัดสรรงบประมาณ ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้จัดสรรเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 จัดสรรไว้สำหรับจัดซื้อสี วัสดุ อุปกรณ์ เช่น ม้วนวีดีโอเทปเกี่ยวกับการสร้าง เงินศิลปะ สุนัขบัตร หนังสือ วารสารต่าง ๆ กระดาษ 100 ปอนด์ กระดาษ 80 ปอนด์ กระดาษเทา ขาว กระดาษปรู๊ฟ สีโปสเตอร์ ดินสอ พู่กัน กระดานรองเขียน ถังน้ำ แล็กเกอร์เคลือบเงา เป็นต้น

ส่วนที่ 2 จัดสรรไว้สำหรับสำรองค่าใช้จ่ายในการส่งผลงานเข้าประกวดและสำหรับซื้อ อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในบางโอกาส

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากโรงเรียน เพราะจำนวนนักเรียนและผลการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนำประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการ นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้รับเงินรางวัลจากการประกวดศิลปะยังมีส่วนร่วมในการบริจาคหรือหักเปอร์เซ็นต์เพื่อสะสมไว้เป็นกองทุนสำหรับจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ตามยอดเงินรางวัลที่นักเรียนได้รับ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างครูที่ปรึกษากิจกรรมกับนักเรียน ที่กำหนดไว้ว่า หากนักเรียนคนใดได้รับเงินรางวัลตั้งแต่ 5,000 บาท ขึ้นไป ก็ควรหักไว้เป็นกองทุนประมาณ ร้อยละ 10 - 20 บาท

2. การดำเนินงาน

2.1 ด้านกิจกรรมศิลปะ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะ โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาส่งเสริมไว้ว่า กิจกรรมศิลปะที่จัดให้กับนักเรียนนั้นต้องส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการทำงานศิลปะ และมีผลงานจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งอาจจะเห็นได้จากการแสดงผลงานหรือการได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ และกิจกรรมศิลปะเหล่านั้นยังต้องส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมศิลปะทุกประเภท ทั้งการวาดภาพระบายสี การปั้นแกะสลัก และนาฏศิลป์ เพราะกิจกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม แต่กิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนเป็นพิเศษนั้นขึ้นอยู่กับครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้เสนอโครงการขึ้นมาและกิจกรรมในโครงการนั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีผลงานเด่นชัดออกมา ดังนั้นกิจกรรมด้านการวาดภาพระบายสี ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ เพราะครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการเสนอโครงการอย่างเป็นขั้นตอน และกิจกรรมที่จัดก็สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม นักเรียนมีผลงานดีเด่นจนทำให้ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็กเป็นจำนวนมาก สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

ส่วนการเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากโครงการผู้บริหารส่งเสริมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงผลงาน การส่งผลงานเข้าประกวด การนำผลงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวดเสนอข่าว

ตามสื่อมวลชน โดยได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรม และฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมุ่งจัดกิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสีเพียงอย่างเดียว เพราะครูที่ปรึกษาเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่สะดวกในการทำงานของนักเรียน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเป็นกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่สนใจเลือกเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสียังมีการจัดประกวดอยู่เป็นประจำ ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานและได้รับรางวัลจากการประกวดอีกด้วย ส่วนเนื้อหา เรื่องราว ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหา เรื่องราวที่ได้จากหัวข้อการประกวดศิลปะเด็กในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในหลวงของเรา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ฯลฯ

สำหรับพฤติกรรมของครูที่ปรึกษากิจกรรม ในระหว่างดำเนินกิจกรรมศิลปะ พบว่า มีพฤติกรรมดังนี้

1. การกระทำ (acts) พบว่า ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรม มีการสนทนา และให้คำแนะนำ ในเรื่องความรู้ทั่วไปทางด้านศิลปะ โดยเน้นให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องการใช้เส้น สี แสงเงา การกำหนดขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง มีการนำสื่อด้านการวาดภาพระบายสี เช่น ภาพผลงานดีเด่น ภาพผลงานที่ได้รับรางวัลมาให้นักเรียนศึกษาและดูเป็นตัวอย่าง มีการแจกวัสดุอุปกรณ์ด้านการวาดภาพระบายสี เช่น สีโปสเตอร์ กระดาษวาดเขียน พู่กัน ดินสอ นอกจากนี้ในระหว่างปฏิบัติงาน ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุย ชักถามอย่างเป็นกันเอง ในบางโอกาสมีการเปิดเทปเพลง วิทยู ทิว หรือวีดีโอ จึงทำให้บรรยากาศในการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

2. แบบแผนการกระทำ (activities) พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นฝึกวาดเส้นด้วยดินสอ เป็นการฝึกทักษะพื้นฐานในด้านการวาดภาพ โดยเริ่มจากการวาดเส้นด้วยดินสอฝึกร่างภาพจากหุ่นนิ่งรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ทรงกลม ทรงกลวย ซึ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต ขนาดสัดส่วน แสงเงา รูปร่างรูปทรง ขั้นต่อมาก็ให้ฝึกวาดเส้นรูปทรงที่ยากขึ้นเป็นประเภทสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ขวดน้ำ แจกัน ตะเกียง กาน้ำน้ำ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น เมื่อนักเรียนฝึกวาดเส้นจนเข้าใจเรื่องขนาดสัดส่วน รูปร่างรูปทรง แสงเงาได้ดีแล้ว หลังจากนั้น จึงให้ฝึกการร่างภาพเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งก่อสร้าง ทำทาง

ลักษณะต่าง ๆ ของคน และสัตว์ ในการฝึกวาดเส้นด้วยดินสอ นั้นครูที่ปรึกษาจะนำภาพตัวอย่างที่ดี ซึ่งรุ่นพี่เคยเขียนไว้มาให้นักเรียนพิจารณา ดูประกอบการฝึกปฏิบัติงาน รวมทั้งนำผลงานของรุ่นพี่ที่กำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และผ่านการตรวจผลงานจากอาจารย์ในระดับอุดมศึกษามาให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างด้วย

2.2 ชั้นฝึกวาดภาพระบายสี เมื่อนักเรียนมีทักษะในการร่างภาพต่าง ๆ ได้ดีแล้ว ก็ให้ฝึกใช้สีโปสเตอร์ควบคู่กันไปโดยเริ่มจากการฝึกผสมสีขั้นที่ 1, 2 และ 3 ไล่น้ำหนักสี นำสีมาระบายเป็นรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ และวาดภาพระบายสีเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ คน สัตว์ สิ่งของ และสิ่งก่อสร้าง ในการฝึกวาดภาพระบายสี ครูที่ปรึกษาไม่ได้กำหนดให้ปฏิบัติงานเหมือนกันทุกคน ครูที่ปรึกษาจะให้งานหรือให้ฝึกปฏิบัติงานตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน เมื่อครูที่ปรึกษาเห็นว่านักเรียนคนใดมีทักษะหรือฝีมือดีพอแล้วก็จะชักชวนส่งเสริมให้วาดภาพระบายสีเพื่อการประกวด โดยใช้เนื้อหา เรื่องราว จากหัวข้อการประกวดตามหน่วยงานที่จัดประกวดกำหนด ในระหว่างที่มีการฝึกวาดภาพระบายสีหรือวาดภาพเพื่อส่งเข้าประกวด ครูที่ปรึกษากิจกรรมจะนำผลงานเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีมาให้ศึกษาและดูเป็นตัวอย่าง ทั้งที่เป็นผลงานจริงภาพถ่ายหรือภาพผลงานจากสูจิบัตร หนังสือวารสารต่าง ๆ ผลงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผลงานที่เข้าร่วมแสดงหรือได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ ซึ่งจะมีผลงานทั้งของนักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนโรงเรียนอื่น

2.3 ชั้นแสดงผลงานและส่งผลงานเข้าประกวด หากนักเรียนคนใดมีทักษะและมีผลงานเป็นที่พอใจครูที่ปรึกษากิจกรรม ก็จะนำผลงานแสดงในศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาของจังหวัด ซึ่งอยู่ในโรงเรียน และนำไปแสดงที่หน้าศาลากลางจังหวัด ในโอกาสงานกาชาด ดอกฝ้ายบาน มะขามหวานเมืองเลย ซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัด นอกจากนั้นยังนำผลงานส่งเข้าประกวดศิลปะเด็กในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยครูที่ปรึกษากิจกรรมจะเป็นผู้ดำเนินการส่งให้นักเรียนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ส่งทางไปรษณีย์ สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อส่งผลงานเข้าประกวดครูที่ปรึกษากิจกรรมได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. แจกหัวข้อเรื่อง เนื้อหา ขนาดภาพ กำหนดการส่งงาน
2. มอบหมายงานตามความถนัดของนักเรียน
3. ออกแบบชิ้นงาน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำ
4. ลงมือปฏิบัติงาน ภายใต้การดูแลของครูที่ปรึกษา
5. ส่งผลงานเข้าประกวด

ในระหว่างการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนครูที่ปรึกษากิจกรรมจะคอยให้คำแนะนำ พุดคุยให้แนวคิดอย่างเป็นกันเอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงานของแต่ละคน และครูที่ปรึกษาพยายามปลุกฝังให้นักเรียนทำงานเป็นขั้นตอน ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มโดยให้ทำงานอยู่ในบริเวณเดียวกัน สามารถพุดคุย ชักถามเพื่อน ๆ และครูที่ปรึกษาได้ตลอดเวลา ขณะปฏิบัติงานบรรยากาศในการทำงานจึงเป็นกันเอง ไม่เคร่งเครียด

3. ความหมาย (meanings) พบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมให้ความสำคัญกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีความตั้งใจจริง มีผลงานดีเด่นและได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ จะให้ความสำคัญมากกว่าซึ่งจะเห็นได้จากการดูแลเอาใจใส่และให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ นอกจากนั้นครูที่ปรึกษากิจกรรมยังให้ความสำคัญกับตนเองในด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ ซึ่งจะเห็นได้จากการทำแฟ้มประวัติและภาพผลงาน เพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน หรือผู้ศึกษาดูงาน ได้ชื่นชมและเห็นความสำคัญ

4. ความสัมพันธ์ (relationship) พบว่า ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีความสัมพันธ์กับนักเรียน โดยเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านศิลปะ คอยให้คำแนะนำทางด้านเทคนิควิธีการสร้างงานศิลปะมีการติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอให้สนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อรายงานผลระหว่างปฏิบัติงาน และมีการติดต่อกับผู้ปกครองของนักเรียนบางคนที่มีผลงานดีเด่นหรือได้รับรางวัลจากการประกวด เพื่อร่วมแสดงความยินดีหรือเพื่อนำนักเรียนในความปกครองไปรับรางวัล ซึ่งการติดต่อหรือการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลดังกล่าวข้างต้นเป็นไปในทางบวก

5. การมีส่วนร่วม (participation) พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการดำเนินกิจกรรมศิลปะ ได้แก่ นักเรียน ครูอาจารย์หมวดวิชาศิลปศึกษา ผู้บริหาร และผู้ปกครอง โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน การตกแต่งสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ การดูแลรักษาความสะอาด ครูอาจารย์หมวดวิชาศิลปศึกษามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำด้านการจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมศิลปะที่นักเรียนปฏิบัติในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม คือ กิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบาย โดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมในระหว่างดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การกระทำ (acts) พบว่า นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสี ซึ่งส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบจากภาพตัวอย่าง เช่น เลียนแบบจากภาพผลงานดีเด่นหรือภาพผลงานที่ได้รับรางวัล ซึ่งได้จากสูจิบัตร หนังสือวารสารต่าง ๆ และปฏิทิน มีการฝึกเขียนภาพด้วยดินสอ ฝึกการใช้สีตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมให้คำแนะนำหรือกำหนดให้ฝึกปฏิบัติ

2. แบบแผนการกระทำ (activities) พบว่า นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามขั้นตอนที่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้กำหนด คือ ในระยะแรกนักเรียนต้องฝึกทักษะพื้นฐานด้านการวาดภาพลายเส้นด้วยดินสอ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง และการให้แสงเงา โดยส่วนใหญ่ นักเรียนฝึกเขียนภาพจากหุ่นนิ่งที่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและหุ่นนิ่งสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ พร้อมกับให้ศึกษาภาพผลงานตัวอย่างประกอบ ต่อมาจึงเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเรื่องการใช้สี โดยครูที่ปรึกษาแนะนำเทคนิควิธีการผสมสี ไล่น้ำหนักสี และให้เรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสี พร้อมกับให้ศึกษาจากภาพผลงานตัวอย่างประกอบ ระยะสุดท้ายนักเรียนจึงได้วาดภาพระบายสีเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ตามหัวข้อเรื่องที่ครูกำหนดซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมชนบท นอกจากนั้นนักเรียนยังได้เขียนภาพเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่หน่วยจัดประกวดเป็นกำหนด เช่น เรื่องเกี่ยวกับความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และพระราชกรณียกิจ เรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. ความหมาย (meanings) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความหมายหรือความสำคัญกับครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นอย่างมากในด้านแนะนำเนื้อหาเรื่องราว และการแนะแนวทางเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสร้างงานศิลปะ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักเรียนส่วนใหญ่เขียนภาพเรื่องราวตามที่ครูกำหนดให้ และใช้เทคนิควิธีการตามที่ครูแนะนำ นอกจากนั้นนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะเด็กยังถือว่าครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการฝึกสอนและสนับสนุนให้ส่งผลงานเข้าประกวด สำหรับการให้ความสำคัญต่อตนเองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านศิลปะ

4. ความสัมพันธ์ (relationship) พบว่า ในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ นอกจากจะติดต่อโดยตรงกับครูที่ปรึกษาแล้ว นักเรียนยังมีการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ อีก คือติดต่อกับ พ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองเพื่อขออนุญาตมาฝึกปฏิบัติกิจกรรมในช่วงหลังเลิกเรียนวันหยุดวันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงปิดภาคเรียน และในบางโอกาสก็จะขอค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี ติดต่อกับเพื่อน ๆ และรุ่นพี่ เพื่อพูดคุย ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน นอกจากนั้นในช่วงปิดภาคเรียนยังมีการติดต่อกับรุ่นพี่ที่เคยประสบความสำเร็จจากการส่งผลงานเข้า

ประกวดและปัจจุบันกำลังศึกษาต่อสาขาศิลปะในระดับอุดมศึกษาเพื่อมาเป็นวิทยากรให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ตลอดจนขอให้สาธิตการเขียนภาพด้วยเทคนิคต่าง ๆ ให้ดูเป็นตัวอย่าง การติดต่อหรือสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นไปในทางบวก คือ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการหรือมีผลงานทางศิลปะดีขึ้น

5. การมีส่วนร่วม (relationship) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยการสร้างผลงานดีเด่นแล้วครูที่ปรึกษากิจกรรมนำมาเป็นตัวอย่างหรือเป็นแนวทางในการสร้างงานครั้งต่อไป มีส่วนร่วมในการตกแต่งสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ โดยการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับผลงานศิลปะและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด

2.2 ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ใช้อาคารศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนศิลปะศึกษาเป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษาซึ่งอาคารดังกล่าวมีความพร้อมพอใช้สำหรับจัดกิจกรรมได้ คือ มีห้องโถงสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม มีห้องพักรู มีตู้เก็บสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีอ่างล้างมือ อย่างไรก็ตามสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมศิลปะก็ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ผู้บริหารจึงมีนโยบายที่จะปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งจะต้องให้เกิดความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติ หรือผู้สอน และเป็นสถานที่เผยแพร่ผลงานด้านศิลปะให้ได้ ซึ่งเป็นความคาดหวังว่าจะต้องมีในอนาคต

ส่วนการดูแลรักษาความสะอาดทั้งภายในและภายนอกอาคาร ผู้บริหารได้มอบหมายให้นักการภารโรงจำนวน 1 คน เป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดด้วย โดยเฉพาะในระหว่างจัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้ห้องโถงของอาคารศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนศิลปะศึกษา เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปะศึกษา ซึ่งห้องโถงของอาคารนี้ มีบริเวณกว้างขวางจึงสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วนคือ พื้นที่ด้านข้างทางทิศตะวันตกใช้สำหรับสอนวิชาศิลปะศึกษาบางรายวิชาและใช้สำหรับวางเขียนป้ายหรือทำงานศิลปะที่หมวดวิชาได้รับมอบหมาย พื้นที่ทางด้านข้างทิศตะวันออกใช้สำหรับสอนวิชานาฏศิลป์ วิชาศิลปะศึกษาที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้สอน และบริเวณพื้นที่ตรงนี้ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ใช้

สำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในช่วงหลังเลิกเรียน ช่วงวันหยุดวันเสาร์-อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน ส่วนพื้นที่ตรงกลางใช้สำหรับจัดนิทรรศการค่อนข้างถาวร คือ มีการจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศแสดงผลงานดีเด่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพผลงานของนักเรียนที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดวาดภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 ถึง ปีการศึกษา 2540 ลักษณะของการจัดบอร์ดคล้ายรูปตัวยู สามารถดูได้รอบด้าน บริเวณตรงกลางมีการตกแต่งด้วยหุ่นคนเหมือน มีตู้กระจกโชว์โล่เหรียญรางวัลและหนังสือ สุจิตร์การแสดงผลงานศิลปะเด็ก นอกจากนั้นด้านหลังของบริเวณนี้ยังมีตู้ไม้ 3 ชั้นจำนวน 2 ตู้ ภายในมีการจัดโชว์โล่รางวัล ประมาณ 500 โล่ ส่วนผนังด้านในของอาคารมีการติดภาพผลงานจิตรกรรมไว้โดยรอบทั้งภาพลายเส้น สีน้ำ สีโปสเตอร์ ภาพพิมพ์และสีน้ำมัน ผลงานเหล่านี้มีทั้งผลงานของครูและนักเรียนรุ่นพี่ที่เคยประสบผลสำเร็จจากการทำงานด้านศิลปะ ส่วนบริเวณด้านหน้าห้องพักครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการติดประกาศข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกวดวาดภาพของหน่วยงานต่าง ๆ

จากสภาพห้องโถงของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าห้องที่ใช้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษา ไม่ใช่ห้องปฏิบัติการทางศิลปะที่สมบูรณ์นัก เพราะยังขาดเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไม่มีลิฟต์เกอร์สำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์ไม่มีอ่างล้างมือและล้างพู่กันที่สะดวก ไม่มีห้องน้ำ แต่ครูที่ปรึกษากิจกรรมก็พยายามจัดบรรยากาศภายในห้องให้เหมาะสมกับสภาพของอาคารและใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการใช้พื้นที่เป็นทั้งห้องเรียนศิลปศึกษา เรียนนาฏศิลป์ ห้องทำงานเขียนป้าย ห้องแสดงผลงานและโล่รางวัล ตลอดจนเป็นห้องพักครูด้วย ดังนั้นการจัดสถานที่เพื่อให้สะดวกต่อการเรียนการสอน การศึกษาดูงาน และการเขียนป้ายต่าง ๆ จึงมักไม่จัดโต๊ะเก้าอี้สำหรับนักเรียน การปฏิบัติกิจกรรมต้องนั่งกับพื้น หรือถ้าจัดโต๊ะเก้าอี้ ก็จะจัดแบบกลุ่ม

นอกจากครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้ห้องโถง ของอาคารศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาแล้ว ในบางโอกาสครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ใช้บ้านของตนเองเป็นสถานที่จัดกิจกรรมศิลปะด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นช่วงวันหยุด วันเสาร์-อาทิตย์และช่วงปิดภาคเรียนหากช่วงใดครูที่ปรึกษากิจกรรมมีความจำเป็นต้องดูแลให้ความอบอุ่นกับครอบครัวในช่วงวันหยุด

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริเวณห้องโถงของอาคารศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนศิลปศึกษาเป็นสถานที่ปฏิบัติ

กิจกรรม แต่ในบางโอกาสนักเรียนก็ไปปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่บ้านพักของครูที่ปรึกษา ซึ่งก็แล้วแต่ครูที่ปรึกษากิจกรรมจะนัดหมาย นอกจากนั้น ยังมีงานบางชิ้นที่นักเรียนนำไปทำที่บ้านตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ต้องเร่งส่งเข้าประกวดเพื่อให้ทันตามเวลาที่หน่วยงานจัดประกวดเป็นผู้กำหนด สำหรับการจัดตกแต่งสถานที่และสภาพแวดล้อมทางศิลปะ ส่วนใหญ่นักเรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดบอร์ดแสดงผลงานและช่วยดูแลรักษาความสะอาด

2.3 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเลยพิทยาคมให้การสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเสนอขอ โดยได้มอบหมายให้ฝ่ายพัสดุและการเงินเป็นผู้จัดซื้อมาให้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ ประเภทกระดาษวาดเขียน และสีโปสเตอร์ส่วนสื่อประเภทครุภัณฑ์ เช่น เครื่องเล่นวีดีโอ เครื่องฉายแผ่นใส หรือสไลด์ ผู้บริหารมอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและเจ้าหน้าที่พัสดุเป็นผู้จัดซื้อหา เพราะงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อส่วนนี้ ได้จากเงินรางวัลหรือเงินสนับสนุนจากหน่วยงานจัดประกวด และเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของครูที่ปรึกษากิจกรรมและถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจึงได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและเจ้าหน้าที่พัสดุร่วมกันพิจารณาจัดซื้อ นอกจากนั้นผู้บริหารยังได้สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันผลิตและใช้สื่อที่เป็นผลงานดีเด่นของนักเรียนที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวด และใช้โล่รางวัลมาจัดแสดงในห้องศิลปะเพื่อให้เป็นสื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นช่องทางที่จะสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรมของโรงเรียนเลยพิทยาคมใช้สื่อจากผลงานดีเด่นหรือผลงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะด้านการวาดภาพระบายสี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายและภาพในหนังสือ สุจิตร์แสดงงาน ปฏิทินภาพ และวารสารต่าง ๆ โดยให้นักเรียนศึกษาภาพผลงานเหล่านั้นเกี่ยวกับการใช้ เนื้อหา การจัดองค์ ศิลปะ และมีการลอกเลียนแบบบางส่วนจากภาพผลงานหรือสื่อเหล่านั้นในงานบางชิ้น นอกจากนั้นครูที่ปรึกษากิจกรรมยังจัดซื้อประเภท วีดีทัศน์ สไลด์ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับฉายภาพผลงานศิลปะและฉายเรื่องราวเกี่ยวกับสาระคดี แหล่งท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้นักเรียนได้ศึกษาและเป็นแนวทางในการสร้างงาน ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ ส่วนใหญ่ใช้วัสดุ อุปกรณ์ เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี เช่น กระดาษ 100 ปอนด์ สีโปสเตอร์ ดินสอ พู่กัน และใช้วัสดุ อุปกรณ์สำหรับ

ตกแต่งภาพ เช่น แลคเกอร์เคลือบเงาใช้สำหรับเคลือบภาพหลังจากเขียนภาพเสร็จแล้ว กระดาษเทาขาวและกระดาษขาวสำหรับทำกรอบภาพ เป็นต้น สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน โดยมีการจัดสรรงบประมาณให้ปีละประมาณ 30,000 บาท และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อหา

สำหรับการเก็บรักษาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ครูที่ปรึกษาเป็นผู้จัดเก็บอย่างเป็นระบบคือ สื่อประเภท วีดีทัศน์ สไลด์ เก็บไว้ในห้องพัสดุ ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ประเภทกระดาษเก็บไว้ที่ชั้นวางในห้องพัสดุ สีโปสเตอร์ ดินสอ และพู่กันจัดเก็บไว้ในตู้เหล็ก ซึ่งนักเรียนสามารถเปิดใช้ได้อย่างสะดวก

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านการวาดภาพระบายสีตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมจัดเตรียมไว้ให้ โดยนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้มีนักเรียนบางคนยังมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อด้วยการใช้ผลงานของตนเองเป็นสื่อให้กับเพื่อน ๆ และยังมีส่วนทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยในบางโอกาสนักเรียนจะได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปะ แล้วหน่วยงานต่าง ได้มอบสื่อ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีให้กับโรงเรียน

2.4 ด้านเวลา

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเลยพิทยาคมสนับสนุนให้ใช้เวลาสำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในคาบกิจกรรมชุมนุม ช่วงวันหยุดวันเสาร์ วันอาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งการกำหนดวันเวลาผู้บริหารมอบหมายให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนเป็นผู้กำหนดเอง โดยให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมรายงานวันเวลาที่จัดกิจกรรมให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบด้วย เพราะผู้บริหารเห็นว่าการทำกิจกรรมใด ๆ ในโรงเรียนผู้บริหารควรจะต้องรับรู้ว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ยิ่งกิจกรรมที่มีการเสนอเป็นโครงการในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน มีการจัดสรรงบประมาณให้ ผู้รับผิดชอบจะต้องรายงานวันเวลาในการดำเนินงานและรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบอย่างเป็นขั้นตอน

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษากิจกรรมใช้เวลาสำหรับจัดกิจกรรมในช่วงวันหยุด วันเสาร์ วันอาทิตย์ ช่วงปิดภาคเรียน และช่วงหลังเลิกเรียน ซึ่งการกำหนดวันเวลาในการปฏิบัติงานครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ตกลงนัดหมายกับนักเรียนอย่างเป็นกันเองด้วยการพูดคุย ไม่มีตารางเวลาที่แน่นอน ส่วนการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานแต่ละครั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมกำหนดไว้ว่างานชิ้นหนึ่ง ควรใช้เวลาอย่างน้อย 2 - 3 สัปดาห์ แต่หากงานที่กำลังทำอยู่ต้องส่งเข้าประกวดครูที่ปรึกษากิจกรรมจะต้องกำหนดส่งให้ตรวจผลงานก่อนประมาณ 2 - 3 วัน ก่อนที่จะส่งผลงานเข้าประกวดตามที่หน่วยงานจัดประกวดกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้มีเวลาตรวจสอบหรือประเมินผล และพิจารณาคัดเลือก ตกแต่งกรอบภาพให้เรียบร้อย

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมในช่วงวันหยุด วันเสาร์ วันอาทิตย์ ช่วงปิดภาคเรียน และช่วงหลังเลิกเรียน และระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง เป็นไปตามที่ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้กำหนด

1.5 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ในระหว่างปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียนมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียน โดยการกล่าวชมเชยในที่ประชุมครูอาจารย์ และหากนักเรียนมีผลงานดีเด่นหรือได้รับโล่รางวัลจากการประกวดศิลปะเด็กผู้บริหารก็จะแสดงความยินดีด้วยการกล่าวชมเชยและมอบโล่รางวัลที่นักเรียนได้รับอีกครั้งหนึ่งที่หน้าเสาธง

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรม มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนโดยการกล่าวคำชมเชย พูดคุยให้กำลังใจอย่างเป็นกันเอง มีการเสริมแรงด้วยการแจกวस्तุดอุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี เช่น กระดาษ สีโปสเตอร์ ดินสอ เป็นต้น และหากนักเรียนคนใดมีผลงานดีเด่นหรือได้รับรางวัลก็จะมี การจัดแสดงผลงานในห้องนิทรรศการ และมีการทำแฟ้มประวัติและผลงาน นอกจากนี้ยังในบางโอกาสมีการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และมีการเลี้ยงสังสรรค์ในบางโอกาสด้วย

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่มีขวัญและกำลังใจในการทำงานดี เพราะนักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากครูที่ปรึกษากิจกรรมและ

ผู้บริหาร ซึ่งจะเห็นได้จากการได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การกล่าวชมเชย การมอบโล่รางวัลที่หน้าเสาธง การพาไปศึกษานอกสถานที่ การเลี้ยงสังสรรค์ และจัดแสดงผลงานให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

3. การประเมินผล

ผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินโครงการก่อนอนุมัติกิจกรรม โดยพิจารณาถึงความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์มีการประเมินผลระหว่างดำเนินงาน โดยการสอบถามครูที่ปรึกษากิจกรรมถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติกิจกรรม และมีการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยส่วนใหญ่ประเมินจากการรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานและประเมินจากการได้รับรางวัลศิลปะ

ครูที่ปรึกษากิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมมีการประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่ประเมินถึงความพร้อมในด้านความรู้และทักษะพื้นฐานทางศิลปะ โดยการทดสอบความสามารถทางศิลปะ และสังเกตความสนใจ ของนักเรียนที่จะเข้าร่วม โครงการมีการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงานด้วยการตรวจผลงาน สังเกตพฤติกรรมและพัฒนาการทางด้านศิลปะของนักเรียน และมีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการว่ามีผลสำเร็จ ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีการประเมินผลกิจกรรมด้วยการตรวจผลงาน การจัดอันดับภาพ การแสดงผลงาน และการส่งผลงานเข้าประกวด จากผลการประเมินในระยะต่าง ๆ ครูที่ปรึกษากิจกรรมได้นำไปวางแผนเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในภาคเรียนต่อไปและวางแผนนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนอีกด้วย

นักเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับการประเมินจากครูที่ปรึกษากิจกรรมด้วยการตรวจผลงาน การจัดอันดับภาพ การแสดงผลงานและการส่งผลงานเข้าประกวด ส่วนการประเมินผลตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่า มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์ทางศิลปะอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเมินจากผลงานของตนเองเปรียบเทียบกับผลงานของคนอื่น จากการศึกษาของครูที่ปรึกษากิจกรรม ผู้ปกครองเพื่อน ๆ รุ่นพี่ และประเมินจากการได้ร่วมแสดงผลงานและการได้รับรางวัลศิลปะเด็ก